

Željka Fink

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
orcid.org/0000-0002-7499-5499
zfink@ffzg.hr

O HRVATSKIM FRAZEMIMA S KOMPONENTAMA *DRVLJE I KAMENJE*

U suvremenom se hrvatskom jeziku aktivno rabi desetak glagolskih frazema čije se značenje odnosi na verbalne napade. Osnovna se tema rada odnosi na frazeme *baciti / bacati (sasuti i sl.) drvlje i kamenje* <na koga, na što>, *bacati se (nabacivati se i sl.) drvljem i kamenjem* na koga, na što, *zasuti drvljem i kamenjem* koga, što ('verbalno napasti / napadati *koga, što*') koji svoje porijeklo vuku iz drevnog običaja kamenovanja prestupnika osuđenih na smrt. Potpuni su frazemski ekvivalenti zabilježeni u srpskom i makedonskom jeziku, dok se u drugim slavenskim jezicima upotrebljavaju semantički ekvivalenti.¹

1. Glagolski frazemi s općim značenjem 'verbalno napasti / napadati *koga, što*'

U hrvatskom je jeziku za nekoliko glagolskih frazema karakteristično opće značenje 'verbalno napasti / napadati *koga, što*, uputiti / upućivati <oštru> kritiku *komu, čemu*' s time da je kod pojedinih jedinica jače naglašen sem pogrda, prijekora, pobune, suprotstavljanja, a kod drugih vrlo glasno izgovorene kritike i vrijeđanja.

¹ Rad je u skraćenom obliku pročitao na međunarodnom znanstvenom skupu *10th International Symposium Intercontinental Dialogue on Phraseology. The World of Plants in Phraseology and Proverbs* održanom u Białystoku i Zagrebu 20. studenog 2021.

U dijelu su frazema upotrijebljene po dvije sintaktički ravnopravne imeničke komponente povezane sastavnim veznikom *i*, dok se u drugima pojavljuje jedna imenička sastavnica (koja može imati i leksičku varijantu): *baciti / bacati (sasuti i sl.) drvlje i kamenje* <na koga, na što>, *bacati se (nabacivati se i sl.) drvljem i kamenjem* na koga, na što, *zasuti drvljem i kamenjem* koga, što, *dići / dizati* <*i*> *kuku i motiku* na koga, na što, *otvoriti (osuti, sasuti) paljbu (vatru)* na koga (po komu), na što (po čemu), *uzeti / uzimati na nišan* koga, što, *pucati (udariti / udarati) iz svih oružja (topova)* na koga, na što, *rigati vatru* na koga, na što, *skočiti u oči* komu, *ići (krenuti) đonom* <na koga, na što>. Pogledamo li dubinsku strukturu navedenih frazema, vidjet ćemo da se u njima sugerira neki oblik fizičkoga napada i pokušaj nanošenja ozljeda oružjem ili oruđem. Stoga je zanimljivo vidjeti u kakvom su suodnosu semantički talog pojedinih jedinica s njihovim značenjem, čime su motivirani i na koji se način formira značenje.²

Frazem *dići / dizati* <*i*> *kuku i motiku* na koga, na što sadržava imeničke komponente čije leksičko značenje upućuje na predmet na koji se nešto može objesiti ili s pomoću kojega se nešto može dohvatiti, odnosno na oruđe za kopanje i prekopavanje zemlje. One su dio sad već arhaičnoga rečeničnog frazema *podigla se kuka i motika* motiviranog pobunjenim pukom, ustankom seljaka koji nemaju oružje, nego se služe onim što im je dostupno. On je poslužio kao motivacijski temelj za stvaranje glagolskoga frazema koji osim općeg značenja verbalnoga napada sadržava i sem otpora i pobune protiv koga ili protiv čega. Usp. primjer upotrebe:

Zbog raspuštanja gradskog ogranka u Valpovu digli su kuku i motiku na Kosor i Vladimira Šeksa jer su primijetili da se služe metodama uobičajenim za unutarstranačke obračune u HDZ-u, pa na sav glas stali zazivati 'demokratizaciju stranke'. (hrWaC, <http://tjednik.hr/vijest/HDZ/36012/Tako-radi-HDZ-prije-godinu-dana-smjenjivali-zbog-vi-ka-demokracije->, pristupljeno 30. 7. 2021.)

Tri su frazema dio tzv. ratne frazeologije, odnosno jedinice koje se motivacijom i/ili slikom vežu za neki oblik oružanog sukoba. U jedan je od njih – *pucati (udariti / udarati) iz svih oružja (topova)* na koga, na što – uključena sastavnica *oružje* koja pretpostavlja različite oblike sredstava za napad, glagolska pak sastavnica *pucati* sugerira da se misli na vatreno oružje, dok zamjenička sastavnica *svih*

² Budući da je osnovna tema rada vezana za frazeme s komponentama *drvlje i kamenje*, o njima će se opširnije govoriti u daljnjem dijelu teksta.

služi kao intenzifikator jer se daje naslutiti da se puca iz svih raspoloživih sredstava. Slično je i s varijantnom imeničkom komponentom, samo što se tada ima u vidu oruđe. U drugom se frazemu – *otvoriti (osuti, sasuti) paljbu (vatru)* na koga (po kome), na što (po čemu) – ne spominje eksplicitno neka vrsta oružja ili oruđa, nego je važniji zvuk pucnjave koji simbolizira oštar glas i grub ton komunikacije. I treći – *uzeti / uzimati na nišan* koga, što – sadržava dio oružja kao sastavnicu. U svima je njima snažan sem verbalne kritike, zamjeranja, prijekora.³ Usp. primjere upotrebe:

Kod nas politika nije na cijeni i na političare se puca iz svih oružja. (HFR 2014, N)

... žena je odmah otvorila paljbu na njega; kakvog prava on ima ikome išta tu zapovijedati kad po cijele dane tu ljenčari ... (HFR 2014, Brešan)

– Gospodo, nismo djeca! Svaka velika farmaceutska korporacija lansira s vremena na vrijeme lijekove koji ne zadovoljavaju u potpunosti stroge kriterije naše Federalne agencije. Svi mi imamo putra na glavi. Ali televizijski prorok Peter Issebauer samo je «Douglas» uzeo na nišan! (HFR 2014, Orhel)

Još jedan frazem sadržava komponentu *vatra*, ali tu nije riječ o oružju, nego o zastrašujućoj slici zmaja iz čijih ralja suklja vatra usmjerena prema osobi kojoj se upućuje prijekor, oštra kritika, a ponekad i vrijeđanje – *rigati vatru* na koga, na što. Iako zmaj nije komponenta navedene jedinice, naše znanje o tom mitološkom biću i njegovu ponašanju s jedne strane, kao i uključena glagolska sastavnica *rigati*⁴ s druge, nedvojbeno pojašnjavaju motivacijsku osnovu frazema.⁵ Usp. primjer upotrebe:

Slušam Kajina i Jakovčića svakodnevno na raznim emisijama, gdje jedan na drugoga rigaju vatru i to samo za ostanak na privilegiranim mjestima. (hrWaC, <http://www.vecernji.hr/komentar/495677/stranica-2/>, pristupljeno 30. 7. 2021.)

Jedan frazem iz skupine sadržava somatizam *oko* i glagolsku komponentu s leksičkim značenjem naglog odbacivanja s mjesta i podizanja odnosno premje-

³ Opširnije o frazemima motivacijski vezanima za ratne sukobe u Fink 2006.

⁴ Osnovno se leksičko značenje glagola *rigati* odnosi na povraćanje, izbacivanje sadržaja želuca na usta, a prenesenim se ukazuje na izbacivanje vatre iz neke dubine, unutrašnjosti, npr. iz vulkana, oružja itd. (usp. Anić 2003, RHJ 2000)

⁵ „Jedna od prepoznatljivih osobina mitološkog zmaja je i njegova sposobnost da riga vatru koja pridonosi dojmju moći i potencira njegov zastrašujući karakter” (Hrnjak 2014: 12).

štanja tijela – *skočiti u oči* komu. Sama je slika u dubinskoj strukturi apsurdna, ali zamislimo li takav pokret, on djeluje opasno i prijeteće. Upravo se to prenijelo na značenje frazema koji osim verbalnog napada može sadržavati i sem prijetnje i grube kritike. Usp. primjer upotrebe:

Da ga treba naučit pristojnosti da ne razgovara tako dugo na telefon dok ga drugi čekaju, to stoji. Ali draga moja, zar ćeš sutra skočit u oči svakoj ženi koja ga je pogledala ili s njim porazgovarala?? (hrWaC, <http://www.forum.hr/archive/index.php/t-55546.html>, pristupljeno 30. 7. 2021.)

Posljednji frazem iz analizirane skupine vuče svoje porijeklo iz sporta, točnije iz nogometa – *ići (krenuti) donom* <na koga, na što>. U njemu se kao sastavnica pojavljuje sportska obuća koja na donovima ima čepove, pa, ako nogometaš svojga suigrača lupi njome po nozi, može ga ozlijediti. Takav se udarac ne smatra samo prekršajem nego i nesportskim potezom (Fink 2001: 93; Fink 2002: 125; Hrnjak 2007: 79; Kovačević 2018: 26). Nogometna je sintagma dobivši prijenos značenja postala dijelom skupine frazema s općim značenjem gruboga napada i žestokoga suprotstavljanja, pa se tako može pojaviti i u kontekstu u kojem je naglašen verbalni napad. Usp. primjer upotrebe:

Pitali smo i za prva iskustva s Jozićem. Iako smo, ruku na srce, odgovor i sami mogli napisati. Tko bi to u ovome trenutku išao donom na novog izbornika? Nije vrijeme. Miran i vrlo staložen čovjek. Povjerljiv, ulijeva samopouzdanje, komunicira sa svima, daje podršku igračima. (hrWaC, <http://arhiv.slobodnadalmacija.hr/20010305/prilozi.htm>, pristupljeno 30. 7. 2021.)

Većina se navedenih frazema može rabiti i za živo i za neživo (somatski frazem ne veže se za predmet jer ga, čini se, u tome sprečava slika u pozadini), ali se ipak znatno češće pojavljuje u kontekstu u kojem je riječ o osobama. U svima se njima uspostavlja odnos između dviju strana – između osobe koja verbalno napada i one koja je napadnuta.

Pogledamo li dubinsku strukturu analizirane skupine frazema, vidjet ćemo da se u njoj sugerira neki oblik fizičkoga napada izvršen konkretnim predmetima (*kuka, motika, oružje, don*) ili se, uvjetno rečeno, predmet kojim se napada samo implicira (skakanje u oči).

Spomenimo još nekoliko frazema semantički prilično bliskih navedenima, ali koji ipak donekle odudaraju od njih. Kod somatskih je frazema, čini se, jači sem

kažnjavanja (uz značenje vezano za prigovaranje i zamjerke), što se podudara i s utjecajem njihove dubinske strukture na formiranje značenja: *nasapunati / sapunati glavu* komu, *oprati / prati glavu (uši)* komu, *dati po nosu* komu, *dati po prstima* komu, *dati po repu* komu, *natrljati / trljati uši* komu.⁶ Kod sljedeća je tri frazema više naglašen popratni element galame koji prati izražavanje prijekora i prigovora: *očitati / čitati (održati / držati) bukvicu* komu, *dignuti / dizati fajer, izgrditi / grditi (ispsovati / psovati i sl.) koga na pasja kola*.

2. Glagolski frazemi s komponentama *drvlje i kamenje*

Hrvatski se glagolski frazemi sa sintaktički ravnopravnim imeničkim komponentama *drvlje i kamenje* pojavljuju u trima oblicima u kombinaciji s različitim glagolima. U jednom su obliku imenice u akuzativu (*baciti / bacati (sasuti i sl.) drvlje i kamenje* <na koga, na što>), dok su u drugim dvama u instrumentalu, pri čemu su u jednom od njih glagoli povratni (*bacati se (nabacivati se i sl.) drvljem i kamenjem* na koga, na što, *zasuti drvljem i kamenjem* koga, što). Znatno je češće u upotrebi akuzativni oblik sastavnica (prema podacima s Hrvatskoga mrežnog korpusa – hrWaC – od 1835 pojavnica oko 1350 odnosi se na akuzativni oblik). Posebno je zanimljiva prva imenička sastavnica (*drvlje*), koja se u suvremenome hrvatskom jeziku prilično rijetko rabi izvan navedenoga frazema, pa u većem dijelu objasnidbenih rječnika izostaje njezina definicija. Dio rječnika navodi samo da je riječ o zbirnoj imenici od *drvo* (npr. RHJ 2000, Benešić 1986), a drugi dio uz taj podatak upućuje na navedeni frazem (npr. Anić 2003, HER 2002). Definiciju imenice *drvlje* može se naći npr. u *Školskom rječniku hrvatskoga jezika* (ŠRHJ 2013) i u *Velikom rječniku hrvatskoga standardnog jezika* (VRH 2015): ‘skup odsječenih ili otpiljenih dijelova stabla’.

U starijim se hrvatskim tekstovima imenica *drvlje* češće rabi i može ju se potvrditi kod književnika 19. i početka 20. st. (čini se i u značenju ‘drveće’), ali zanimljiva je činjenica da se ponekad povezuje s imenicom *kamenje* (obje u doslovnom značenju), npr.

⁶ Usp. i Kovačević 2012: 260–261.

Napaju, mu razkrilile // Puno meda sve nje darce, // Da sirota nepogine, // Gdje zaluta iz doline. Hladjan vjetrić lišćem šušta, // Iz daleka, čuješ, spušta // Drvar drvlje strmim putem žljeba, // Da ga vozi do biela Zagreba ... (Riznica, August Šenoa, Izabrane pjesme, 1882.)

Preda mnom sav se razprostro daleki nizki lug, sav još uspavan. Ipak kano da se budio pa tiho i lagodno u neknoj prelesti talasao u lavoranju topla i mirna vjetrića. Brezovina se bjelaskala u svjetlosti duljega dana, sve drvlje u šumi treptilo, a po koji suhi list, što je još na njem ostao, tajnovitim je šuštanjem padao mirno, bez prestanka, bez težine, na svježju zemlju... (Riznica, Ksaver Šandor Gjalski, Pod starimi krovovi. Zapisici i ulomci iz plemenitaškoga svijeta, 1886.)

Turci jurišaju sve bješnje, janjičari golim sabljama, dan na dan, već mjesec i pol, pa zapališe tri strahovita laguma. „Potrese se polje naokolo. Dunaj voda, drvlje i kamenje. Beč bijeli, visoke planine, dim se diže gore u visine.” (Riznica, Eugen Kumičić, Urota Zrinsko-Frankopanska, 1894.)

Stari red se je raspao pred udarcima vihora kao trula koliba, i Nikola je grčevito kao uvijek za oluje sakupljao granje, drvlje i kamenje, da se zaštiti. (Riznica, Antun Bonifačić, Mladice, 1938.)

Rijetko se imenica *drvlje* može potvrditi i u suvremenom tekstu:

Vatra je buknula između Makarske i Omiša, a nastala je u unutrašnjosti broda gdje su bile zalihe ugljena i drvlja. (hrWaC, pristupljeno 27. 7. 2021.)

Čini se da je frazem s komponentama *drvlje i kamenje* prvi put zabilježen u *Rječniku hrvatskosrpskoga književnog jezika. Knjiga prva. A–F* (RHKJ 1967) u obliku *dizati (osuti)* na koga *drvlje i kamenje* u značenju ‘obasuti koga najtežim pogrđama, napadati koga svima sredstvima’. Nakon toga je upisan u veći dio novijih objasnidbenih rječnika uključujući i frazeološke.

Čime su motivirani frazemi *baciti / bacati (sasuti i sl.) drvlje i kamenje* <na koga, na što>, *bacati se (nabacivati se i sl.) drvljem i kamenjem* na koga, na što, *zasuti drvljem i kamenjem* koga, što? Prema navodima Milana Šipke (2009: 162–163) frazem vuče porijeklo iz drevnog običaja poznatog još u starom vijeku. Riječ je o kamenovanju najtežih prestupnika osuđenih na smrtnu kaznu (obično su to bili ubojice roditelja, izdajnici domovine, bogohulnici, preljubnici). Osuđenoga se pod stražom i u pratnji razjarene gomile odvodilo izvan grada što je simboliziralo njegov izgon iz zajednice. Na mjestu izvršenja svi su prisutni bacali na

njega kamenje i, vjerojatno, drvlje koje bi se našlo u blizini sve dok on ne bi u mukama izdahnuo. Takva je kazna izvršavana kod starih Egipćana, Perzijanaca, Židova, Grka, Rimljana.

M. Šipka (2009) dodaje još da se frazem ponekad rabi i bez sastavnice *drvlje*. Takav bi ga oblik prema sastavu i slikovno približio biblizmima *baciti se / bacati se kamenom (kamenjem)* na koga i *baciti / bacati <prvi> kamen* na koga, no, valja naglasiti, oni se značenjski razlikuju. Dok se frazemi s komponentama *drvlje i kamenje* odnose na verbalno napadanje, biblizmi imaju značenje ‘okriviti / kriviti (oklevetati / klevetati) *koga*, *baciti / bacati krivicu na koga*’. Na povezanost tih frazema upućuje i Maja Opašić u svojoj disertaciji *Bibilizmi u hrvatskome jeziku* smatrajući jedinicu *baciti / bacati (sasuti i sl.) drvlje i kamenje <na koga>* neizravnim biblizmom, čije je nastajanje motivirano biblizmima sa sastavnicom *kamen* (Opašić 2013: 218).

Kao što je već rečeno, analizirani su frazemi rječnički zabilježeni u trima oblicima, a u njima je moguća upotreba nekoliko glagola. Ipak, bez obzira na glagole slika u dubinskoj strukturi je identična i svodi se na gađanje drvljem i kamenjem neke osobe ili predmeta pri čemu je tu prisutna određena količina agresije u odnosu na osobu ili predmet koji je meta. Dakle, dio konteksta pretpostavlja međusobni odnos dviju (ili više) osoba pri čemu je jedna od njih, uvjetno rečeno, napadač, a druga je napadnuta. Usp. primjere upotrebe:

Ponovno će Slavko Goluža ispasti krivac za sve, ponovno će se po njemu sipati drvlje i kamenje zbog nepozivanja Balića. (hrWaC, <http://www.glas-slavonije.hr/187146/6/Egipcani-imaju-nesto-balkansko-u-sebi>, pristupljeno 6. 8. 2021.)

Uvaženi govornici – narodski rečeno – sasuli su na autora drvlje i kamenje. Proglasili su knjigu neozbiljnom, a autora neznačicom. (HFR 2014, N)

Da odmah bude jasno: nitko od brojnih kritičara koji su Grassa zasuli drvljem i kamenjem ne prebacuje mu što se kao golobradi balavac opijen nacionalsocijalističkom propagandom prijavio u dobrovoljce. (Jutarnji list, 2006.)

Ponekad se u primjerima upotrebe pokazuje odnos između osobe (osoba) i predmeta koji ipak često pretpostavlja skup osoba, usp.:

Naime, ujak je umro baš kad je spiker govorio o službenom posjetu Beogradu Nikite Hruščova i sovjetske delegacije, sastavljene od ljudi koji su do jučer ba-

cali drvlje i kamenje na našu FNR Jugoslaviju. (Goran Tribuson, Povijest pornografije)

Na toj konferenciji uspio je uvrijediti stanovnike Špičkovine i Vukovine, obasuti drvlje i kamenje na medije, a što je najgore u blato je bacio cijelu jednu struku koja ionako teško živi u vremenima krize. (hrWaC, <http://zpress.hr/premijer-milanovic-ne-vjeruje-ljudima-koji-rade-u-njegovom-timu/>, pristupljeno 6. 8. 2021.)

Na brak se baca danas drvlje i kamenje, te je institucija, te je papir, te je bez veze, te je znak da nešto neće uspjeti. (hrWaC, <http://blog.vecernji.hr/dijana-karabasic/2012/05/05/ma-tko-jos-vjeruje-u-brak/>, pristupljeno 6. 8. 2021.)

Ponekad se izostavlja glagolska komponenta, usp.:

Sve možete, samo je raditi zabranjeno. Uostalom ovim posljednjim u nas se baviti i onako nije baš probitačno. Možeš pogriješiti a onda će svi po tebi drvljem i kamenjem. (hrWaC, , pristupljeno 6. 8. 2021.)

Potvrđeni su i slučajevi u kojima se imenički dio frazema osamostaljuje, ali semantički ostaje unutar koncepta verbalnoga napadanja, usp.:

Onda je na stranicama fondacije uslijedilo drvlje i kamenje na nas koji smo to objavili. (hrWaC, <http://r.blogger.index.hr/default.aspx?date=1.12.2007.>, pristupljeno 6. 8. 2021.)

Ovo nije zezanje, razloge dobrih nakana moga srca sam dovoljno obrazložio. Očekujem drvlje i kamenje. (hrWaC, <http://blog.vecernji.hr/nikolina-nacic/2013/05/19/referendum-2013-ogledalo-nedemokrati-je/comment-page-3/>, pristupljeno 6. 8. 2021.)

Kao što se vidi iz primjera upotrebe, frazemi se pojavljuju u različitim kontekstima, od političkih i sportskih do komentiranja raznolikih aktualnih problema i situacija.

3. Frazemski ekvivalenti u drugim slavenskim jezicima

I pogledajmo na kraju kakvi se frazemski ekvivalenti u odnosu na analizirani frazem upotrebljavaju u nekim drugim slavenskim jezicima. Uzimani su u obzir frazemi u kojima se ponavlja osnovni slikovni motiv manje ili više nasilnoga usmjeravanja nekih predmeta prema sugovorniku ili sugovornicima, pri čemu se on značenjski realizira kao verbalni napad na nekoga ili nešto.

Potpuni su frazemski ekvivalenti zabilježeni u srpskom i makedonskom jeziku: srpski – *бацати (ваљати, дићи / дизати, оборити / обарати, сипати)* <на некога> *дрвље и камење*; *бацати се (набацивати се)* <на некога> *дрвљем и камењем*; *засути* <некога> *дрвљем и камењем* (Otašević 2007)

makedonski – *фрла дрва и камења* на кого, на што (по кого, по што); *фрла дрво и камен* на кого, на што (по кого, по што) (Dimitrovski i Širilov 2003).

U dijelu drugih slavenskih jezika pojavljuju se semantički ekvivalenti koje se može, s obzirom na sliku u dubinskoj strukturi i motivacijski element, podijeliti na dvije skupine.

U dijelu slavenskih jezika leksikografski su zabilježeni frazemi za koje je karakteristična zajednička etimologija, a većinom se pojavljuju u više sinonimnih ili varijantnih oblika:

ruski – *метать громы и молнии* <в кого>; *метать перуны* (Stěpanova 2007, RHFR 2019)

ukrajinski – *метати громи і блискавки (грім і блискавку)*; *кидати (вергати) громи (громами)*; *кидати вогнем-блискавицею (вогнем-блискавкою)* (Olijnik i Sidorenko 1978)

bugarski – *хвърлям (працам) гръм и мълни* <срещу някого> (Bgjargon, pristupljeno 20. 12. 2022.)

češki – *pouštět (posílat, sesílat, svolávat)* na někoho *hromy a blesky*; *pouštět* na někoho (na něčí *hlavu*) *hromy a blesky* (Stěpanova 2007).

slovački – *metať (púšťat) hromy a blesky* <na niekoho> (Dorotjaková i dr. 1998)

poljski – *ciskać (miotac, rzucać) pioruny (piorunami)*; *ciskać (rzucać) gromy*; *ciskać gromy i pioruny* (Vidović Bolt 2019).

U većini su frazema kao komponente uključeni gromovi i munje koje se obrušavaju na nekoga, dok se u ruskom i poljskom paralelno rabi i sastavnica vezana za boga Peruna, slavensko božanstvo, boga gromova i munja. Prema vjerovanju on se nebom vozi u kočiji i baca vatrene strijele – munje (BMS 2005: 526, RHFR 2019: 380, Vidović Bolt 2019: 346).

S druge su strane u slovenskom, bugarskom i češkom rječnički zabilježene jedinice sa sintaktički ravnopravnim imeničkim komponentama u značenju ‘vatra’ i ‘sumpor’:

slovenski – *bruhati ogenj in žveplo na koga* (Keber 2011)

bugarski – *суня (бълвам) огън и жупел* <срещу (върху) някого> (Andrejčina i dr. 1980)

češki – *dštít (chrilit)* <na někoho> *oheň a síru (síru a oheň)* (Stěpanova 2007).

I njihova dubinska struktura sugerira bacanje, riganje opasnih tvari usmjerenih na neke osobe, što dovodi do osnovnoga značenja vezanog za verbalni napad.

Može se spomenuti još jedan frekventni bugarski frazem koji dubinskom strukturom (kad je riječ o imeničkim komponentama) odstupa od prethodnih, u njegovu su sastavu dva zoonima: *бълвам змии и гущери* <срещу някого> (Andrejčina i dr. 1980). Slika sugerira da govornik bljuje zmije i guštere na sugovornika. Vrlo je sličan frazem zabilježen u makedonskom, ali je u njemu samo jedna zoonimska sastavnica: *блуде (болва)* <зелени> *гуштери* (Mirčevska-Boševa 2022).

Kao što vidimo, frazemi sa sastavnicama *drvlje* i *kamenje* karakteristični su za dio južnoslavenskih jezika. Zanimljivo je da dio jezika ima frazem u dvjema slikovnim skupinama, pri čemu se ovdje uzima u obzir rječnička potvrda, a ne i frekvencija upotrebe i stilska komponenta.

Literatura i izvori

ANDREJČINA i dr. 1980. = Андрейчина, Кира и др. 1980. *Русско-болгарский фразеологический словарь*. Под ред. Влахова, Сергея. Изд. «Русский язык» – Изд. «Наука и искусство». Москва – София. [Andrejčina, Kira i dr. 1980. *Russko-bolgarskij frazeologičeskij slovar'*. Pod. red. Vlahova, Sergeja. Izd. „Russkij jazyk” – Izd. „Nauka i iskusstvo”. Moskva – Sofija.]

ANIĆ 2003. = Anić, Vladimir. 2003. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Novi Liber. Zagreb.

BENEŠIĆ, JULIJE. 1986. *Rječnik hrvatskoga književnoga jezika od preporoda do I. G. Kovačića. Svezak 2. Burkati se – Dušica*. Priredio Hamm, Josip. JAZU. Zagreb.

BGJARGON = www.bgjargon.com -- речника на улицата [реčника на ulicata]. www.bgjargon.com/word/meaning/Хвърлям%20гръм%20и%20мълния.

BMS 2005. = Бирих, Александр К.; Мокиенко, Валерий М.; Степанова, Людмила И. ³2005. *Русская фразеология. Историко-этимологический словарь*. Под ред. Мокиенко, Валерия М. Астрель – АСТ – Люкс. Москва. [Birih, Aleksandr K.; Mokienko, Valerij M.; Stepanova, Ljudmila I. ³2005. *Russkaja frazeologija. Istoriko-ètimologièskij slovar'*. Pod red. Mokienko, Valerija M. Astrel' – AST – Ljuks. Moskva.]

DIMITROVSKI I ŠIRILOV 2003. = Димитровски, Тодор; Ширилов, Ташко. 2003. *Фразеолошки речник на македонскиот јазик. Том први. А–Ј*, Огледало. Скопје. [Dimitrovski, Todor; Širilov, Taško. 2003. *Frazeološki reènik na makedonskiot јазик. Том први. А–Ј. Ogledalo. Skopje.*]

DOROTIAKOVÁ, VIKTÓRIA i dr. 1998. *Rusko-slovenský frazeologický slovník*. Slovenské pedagogické nakladateľstvo. Bratislava.

FINK 2001. = Финк, Желька. 2001. Спорт и детские игры как источник фразеологизмов хорватского языка (в сопоставлении с русским). *II Славистические чтения памяти профессора П. А. Дмитриева и профессора Г. И. Сафронова. Материалы международной научной конференции 12–14 сентября 2000 г.* Отв. ред. Котова, Марина Ю. Филологический факультет СПбГУ. Санкт-Петербург. 92–93. [Fink, Željka. 2001. Sport i detskie igry kak istoènik frazeologizmov horvatskogo јazyka (v сопоставленii s russkim). *II Slavistièskie ètenija pamјati professora P. A. Dmitrieva i professora G. I. Safronova. Materialy meždunarodnoj nauènoj konferencii 12–14 sentјabrja 2000 g.* Отв. ред. Kotova, Marina Ju. Filologièskij fakul'tet SPbGU. Sankt-Peterburg. 92–93.]

FINK, ŽELJKA. 2002. Sport u frazeologiji. *Primijenjena lingvistika u Hrvatskoј – izazovi na početku XXI. stoljeća. Zbornik*. Ur. Stolac, Diana; Ivanetić, Nada; Pritchard, Boris. Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku. Zagreb – Rijeka. 123–128.

FINK, ŽELJKA. 2006. Rat i mir u hrvatskoј frazeologiji. *Zbornik radova s Međunarodnog znanstvenog skupa Riječki filološki dani. Knјiga VI*. Ur. Srdoč-Konestra, Ines; Vranić, Silvana. Filozofski fakultet. Rijeka. 119–130.

HER 2002. = *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. 2002. Gl. ur. Jojić, Ljilјana; Matasović, Ranko. Novi Liber. Zagreb.

HFR 2014. = Menac, Antica; Fink Arsovski, Željka; Venturin, Radimir. 2014. *Hrvatski frazeološki rječnik*. Naklada Ljevak. Zagreb.

HRNJAK, ANITA. 2007. Sportska konceptualna metafora u hrvatskoј i ruskoј „politièkoј” frazeologiji. *Јзык на перекрестке култур*. Под ред. Стефановског, Евгения. Самарская гуманитарная академия. Самара. 78–82. [Hrnјak, Anita. 2007. *Јзык на perekrestke kul'tur*. Pod red. Stefanovskogo, Evgenija. Samarskaja humanitarnaja aka-

demija. Samara. 78–82.]

HRNJAK, ANITA. 2014. Žene, zmajevi i opasne životinje. O nekim elementima konceptualizacije žene u hrvatskoj i ruskoj frazeologiji. *Životinje u frazeološkom ruhu*. Ur. Vidović Bolt, Ivana. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, FF-press Zagreb. 1–16.

HRWAC = <http://nlp.ffzg.hr/resources/corpora/hrwac/>

KEBER, JANEZ. 2011. *Slovar slovenskih frazemov*. Založba ZRC. SAZU. Ljubljana.

KOVAČEVIĆ, BARBARA. 2012. *Hrvatski frazemi od glave do pete*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

KOVAČEVIĆ, BARBARA. 2018. Nogomet i frazeologija. *Hrvatski jezik* 5/3. 23–27.

MIRČEVSKA-BOŠEVA 2022. = Мирчевска-Бошева, Билјана. 2022. Гневот низ призмата на зоонимната фразеологија во македонскиот и во рускиот јазик. *Slavistična prepletanja 1*. Ur. Nikolovski, Gjoko; Ulčnik, Natalija. Univerzitetna založba. Maribor. 239–253. [Mirčevska-Boševa, Biljana. 2022. Gnevot niz prizmata na zoonimnata frazeologija vo makedonskiot i vo ruskiot jazik. *Slavistična prepletanja 1*. Ur. Nikolovski, Gjoko; Ulčnik, Natalija. Univerzitetna založba. Maribor. 239–253.]

OLJNIK I SIDORENKO 1978. = Олијник, Иван; Сидоренко, Михаил. ²1978. *Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник*. Радянська школа. Київ. [Olijnik, Ivan; Sidorenko, Mihail. ²1978. *Ukrajins'ko-rosijs'kyj i rosijs'ko-ukrajins'kyj frazeologičnyj slovník*. Radjans'ka škola. Kijiv.]

OPAIĆ, MAJA. 2013. *Biblizmi u hrvatskome jeziku*. Doktorski rad. Rukopis. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. 490 str.

OTAŠEVIĆ 2007. = Оташевић, Ђорђе. 2007. *Мали српски фразеолошки речник*. Алма. Београд. [Otašević, Đorđe. 2007. *Mali srpski frazeološki rečnik*. Alma. Beograd.]

RIZNICA = Hrvatska jezična riznica. riznica.ihjj.hr/index.hr.html.

RHFR 2019. = Fink Arsovski, Željka; Mokienco, Valerij; Hrnjak, Anita; Barčot, Bran-ka. 2019. *Rusko-hrvatski frazeološki rječnik*. Knjigra. Zagreb.

RHJ 2000. = *Rječnik hrvatskoga jezika*. 2000. Gl. ur. Šonje, Jure. Leksikografski zavod *Miroslav Krleža* i Školska knjiga. Zagreb.

RHKJ 1967. = *Rječnik hrvatskosrpskoga književnog jezika. Knjiga prva. A–F*. 1967. Ur. Jonke, Ljudevit i dr. Matica hrvatska – Matica srpska. Zagreb – Novi Sad.

STĚPANOVA, LUDMILA. 2007. *Rusko-český frazeologický slovník*. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc.

ŠIPKA 2009. = Шипка, Милан. ⁵2009. *Зашто се каже*. Прометеј. Нови Сад. [Šipka, Milan. ⁵2009. *Zašto se kaže*. Prometej. Novi Sad.]

ŠRHJ 2013. = *Školski rječnik hrvatskoga jezika*. 2013. Ur. Jozić, Željko; Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje i Školska knjiga. Zagreb. rjecnik.hr/search.php?q=drvlje.

VRH 2015. = *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*. 2015. Gl. ur. Jojić, Ljiljana. Školska knjiga. Zagreb.

VIDOVIĆ BOLT, IVANA. 2019. Grmljavine boga Peruna u poljskoj frazeologiji. *Percepcia nadprirodzena vo frazeológii. Slavofraz 2019* Ed. Dobříková, Mária. Univerzita Komenského v Bratislave. Bratislava, 344–350.

On the Croatian Idioms with the Components *drvlje i kamenje*

Abstract

In the contemporary Croatian a dozen verbal idioms related to verbal assault are in active use. The paper deals with the idioms *baciti / bacati (sasuti i sl.) drvlje i kamenje* <na koga, na što>, *bacati se (nabacivati se i sl.) drvljem i kamenjem* na koga, na što, *zasuti drvljem i kamenjem* koga, što with the meaning ‘verbally assault somebody, something’. Their origin refers to the offenders sentenced to death by stoning. Full phrasal equivalents are found in Serbian and Macedonian, while several semantic phrasal equivalents are used in other Slavic languages.

Cljučne riječi: hrvatski jezik, frazeologija, frazemi sa značenjem ‘verbalno napasti / napadati koga, što’, frazemi s komponentama *drvlje i kamenje*, ekvivalentni frazemi iz drugih slavenskih jezika

Keywords: Croatian, phraseology, idioms with the meaning ‘verbally assault somebody, something’, idioms with the components *drvlje i kamenje*, phrasal equivalents from other Slavic languages